

CONCLUSIONS

Tossa
c. 1965
Xavier Miserachs

CATALÀ-ROCA, F, MISERACHS, X., REGÀS, R., SHARPE, T.,
Memòries de la Costa Brava, Lupita Books,
Barcelona, 2005, p. 39

La història de la Costa Brava està lligada a la del turisme i la de l'arquitectura dels hotels, que han estat un dels ingredients principals del nou paisatge creat a partir del seu bateig, quan Ferran Agulló va donar un nom a la Costa Gironina, inventant-la.

Les imatges han estat el principal testimoni dels canvis soferts en aquest paisatge vistos a través dels ulls d'escriptors, pintors i fotògrafs que van relatar, a partir de l'arribada del turisme, la seva transformació. Unes imatges que es conformen per texts, mapes, pintures, cartells publicitaris, fotografies i pel·lícules que alhora ens han ensenyat a mirar-lo d'una determinada manera.

Un dels principals instruments que van acompanyar als viatgers en el descobriment de la Costa Brava van ser les guies turístiques que proposant uns itineraris concrets, il·lustrats per fotografies, indicaven des d'on observar el paisatge. Unes guies que aconsegueixen diversos objectius que aniran des de la divulgació al testimoniatge, ja que són el reflex del pas del temps en un territori on l'arquitectura construeix un nou paisatge.

Josep Pla dibuixa amb paraules el paisatge, utilitzant un llenguatge arquitectònic per descriure'l i constata la seva transformació a través de les diverses edicions de la *Guia Costa Brava*, que s'actualitzaran amb la incorporació de les noves imatges, fent-se més present l'arquitectura dels recent inaugurats hotels.

La preocupació per la preservació del paisatge es tradueix a través de la redacció de la primera normativa urbanística, el *Pla Regional*, l'any 1935 que defineix les bases d'una normativa cabdal per la protecció del paisatge, les *Normes generals i urbanístiques de protecció del paisatge de la zona denominada "Costa Brava"*, aprovada l'any 1954, que des de la sensibilitat i el coneixement profund del territori, va fer possible, mentre va ser vigent, la creació d'un nou paisatge que incorporava l'arquitectura per al turisme, respectuosa amb els llocs on es va implantar en equilibri amb el medi paisatgístic i humà.

Hotel Comptat de Sant Jordi, Platja d'Aro
R. Dimas

PLA, J., *La Costa Brava, Destino*,
Barcelona, 1973, p.62

Els primers hotels que van colonitzar la costa durant els anys trenta es van projectar seguint unes pautes de senzillesa, control volumètric i relació amb l'entorn immediat i llunyà que van ser un model per als edificis hotelers construïts durant la dècada dels seixanta, projectats des del sentit comú per un joves arquitectes que amb el llenguatge de l'arquitectura moderna van proposar una nova manera de viure durant les vacances. Uns edificis que es van modificar passant de ser fondes a hotels, esdevenint els protagonistes de la creació d'un imaginari que ens remet a una Costa Brava ara ja quasi bé inexistent.

Molts d'aquest hotels construïts durant la dècada dels anys seixanta, van ser edificats abans de la urbanització de carrers i passejos, i actualment encara continuen oberts, mantenint les característiques del projecte original, comunes amb la majoria dels hotels, com el color blanc de les façanes, les terrasses obertes al paisatge i els jardins que els envolten, petits paradisos que els han protegit del creixement desmesurat que en moltes localitats s'ha donat. Altres però romanen fagocitats per urbanitzacions despietades, abandonats o fins hi tot a punt de ser esborrats del paisatge, amb el perill d'acabar com el Club Med o el recentment enderrocat Rocamar de Cadaqués.

Un patrimoni arquitectònic, testimoni d'una època de canvis que voldria fer visible, ja que el seu petit format s'adapta a l'escala del paisatge, on els turistes es concentraven en uns edificis envoltats de natura davant d'espais idíl·lics ara quasi bé desapareguts. Un model sostenible de vacances on la ocupació del territori era mínima, a diferència del que ha succeït amb els habitatges de segona residència que s'han escampat per tota la costa o dels grans hotels que durant els anys setanta també van aparèixer.

Tant els plànols com les fotografies requereixen d'una observació minuciosa, més enllà dels edificis i el paisatge apareixen els personatges, els actors d'una escena, els turistes que li donen vida i que ens transmeten les sensacions d'una promesa de vacances. Només quan ampliem les imatges aquestes ens descobreixen els actors d'una escena real, sobretot a les fotografies captades per Tomàs Mallol, on sense una preparació prèvia, sense la "dressing the scene" de Julius Schulman, era capaç de captar la vida dels estius a la Costa Brava, al voltant i dins dels hotels.

Començàvem dient que la Costa Brava és inabastable, realment és així. La investigació continguda a la tesi tant sols és un punt de partida de molts temes que voldria continuar desenvolupant, relacionats amb l'arquitectura turística i la seva relació amb el paisatge, entesos com un patrimoni a donar a conèixer. Una mirada al passat, que en l'estudi d'unes actituds en convivència amb l'entorn, busca trobar les pistes per preservar la relació entre l'arquitectura i el paisatge del futur a la Costa Brava.

I el pensament més sincer i apassionant que se m'ocorre després del recorregut desordenat que acabo de fer per les imatges d'aquells bells temps no totalment desapareguts però sí amagats darrere els que han vingut després i dels quals han sorgit, és el d'un gran desig que tinguem la sinceritat i el coratge per a continuar buscant elements que expliquen la nostra història, que ens expliqui a nosaltres com a col·lectivitat i com a individus, de manera que l'exercici d'evocació no sigui simplement el de recuperar un record bell però exempt de contingut i concatenacions amb altres fets, sinó que sigui, com ho és aquí, una recuperació de la nostra memòria històrica.⁴³⁹

Hotel Reymar, Tossa de Mar
c. 1960
Adolf Zerkowitz

zerkowitz.es

⁴³⁹ REGÀS, Rosa a *Memòries de la Costa Brava*, Lupita Books, Barcelona, 2005, p. 189